

FUNDACJA GENERALNA ELŻBIETY ZAWACKIEJ
ul. ...
87-100 Toruń, tel. 0048 52 232 100
e-mail: ...
NIP 856 15 123 456 789 010 234 567 890
N-1-KA-82 1050 1 000 0000 0000 5002 0044

Toruni

Lipno
POZ. Znak-AK
++ Ramblau Andrzej

M-330/939 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Ramlau Andrzej F.
T: K-330/929 Pom.
Lipno POZ-4K

I/1. Relacja k. 2 s. 1-2

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 1 s. 1-2

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945

III./5. Inne ...

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 7

VI. Fotografie braku

I/1. Relacja - Ramlau Andraej

Relacja Andrzeja Ramlausa spisana
dn. 6.08.1990r., oryg. rękop.

k. 2 s. 1-2

RAMLAU Andrzej Feliks ur. 20 listop. 1909 r. w m. 26ójmo
pow. Rypin. zam. Toruń ul. Spokojna 12 tel. 117-32
Ojciec Włodzimierz Jerzy właśc. do wojny 1939 r. majątku
niemieckiego Łosin pow. Rypin. Matka Czesława Kamila
z d. Brodnicka. (Brodnicka)

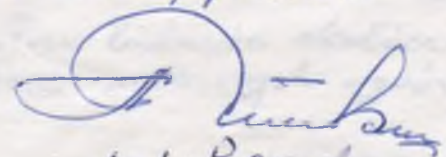
Ukończył Gimn. Humanist w Chotyniu, Materna w. 1931 r.
Wyższe studia na wydziale leśnym Szkoły Głównej Gosp. Wiejskiej
w Warszawie ukończony po przerwie wojennej w 1946 r. otrzymał dyplom
Majstra Inżyniera.

W latach 1931-1932 służba wojskowa w Szkole Podchorążych
Rezerwy Artylerii w Włodzimierzu Wołyńskim; praktyka w 31 pułku
artylerii lekkiej w Toruniu. W wojnie 1939 r. nie brałem udziału
ponieważ nie zostałem zmobilizowany. Karta mobil. (niebieska)
II sort. - rezerwa. Po zakończeniu roku akadem. w czerwiec 1939
przybyłem do przysięgi majątku Brata Józefa, na wakacje,
gdzie zastała mnie wojna. Ponieważ nie byłem powołany
do wojska a mój brat najmował Toruń udaliśmy się do Swarzewa
i sąsiadem z Łajmona do Winiawki gdzie zorganizowaliśmy się na
ochotników. Takich jak my było b. wielu młodych ludzi, Krüger
nie przyjął. Po rajsem Winiawka wróciliśmy do domu.
5 paźdz. 1939 r. pojawił się dochł. „Selbsterwehr“ i dowiedzieli
że zajmują majątek Józefa a nam braciom Józefowi i mi i
Stefanowi polecił najmować się gospodarstwo Kładze nacisk
a żeby nie nie wywozić. Po przyjeździe miejscowy Niemiec i Brzoziński
jako trójkę. 24 października został aresztowany mój brat
Józef, zbiorowo ze wsielkami właścicielami niemieckimi z terenu pow.
lipnowskiego i wywieziony do więzienia w Winiawce. Zł. skąd po
kilku dniach premiera byłbyśmy wazonomi do m. Rudau
Koto Królewsca. Około św. B. N. zwolniono starszych powoj.
60 l. a renty wydierano w niewiadomym kierunku, wszyscy
przepadli bez wieści i nikt nie wrócił po zakończeniu wojny. Ja
ponieważ byłem leśnikiem zostałem zatrudniony w majątku jako
gajowy przez całą wojnę aż do wyzwolenia. Będzie gajowym ponie-
waż nieśmy obawiali się wchodzić do lasu naszymi doś. d. do
swobody. Wykonaliśmy to sumarycznie ludności okolicznej w roz-
patrywania się w opat. zatrudnieniem rozproszonych wywoźców na

na roboty przymusowe. Ukrywaliśmy zbiegłych z niewolę
2 jeńców angielskich, oraz 3 jeńców radzieckich. Pomagali
• mi w przechowaniu jeńców angl. L. ery Stelkiewic Jan
• z ksznia Galinodirna, Wojciechowcki Edmund niyuan
• 2 jeńcy oraz Leliniński Michał. Jeńców ang. organizacja
po pewnym czasie zabrano i umieszczono w obojcie melioracji
nej w Turynie, gdzie byli zameldowani u Urzędzie Pracy
u dipnie t.w. Arbeitsamte. Jeńcy sowiecy udali się na
Wschód, gdyż chcieli się dostać do partyzantki. Trasa wyk
Tomaszki inn. po rozrywku Wojciechowcki. Powinno przedkro
waniem w lasie Jeronka zbiegłego z niewoli żołnierza z Cielocina
- Plebani Głowackiego Antoniego, który pracował jako stały
rob. leśny po pewnym czasie zameldowany u Urzędzie Pracy
• u dipnie jako „valdarbeiter”. Głowacki zmarł w latach 80-tych
23 stycznia 1945 r. po ciężkim murmurze wkończym wojaka
Sowieckie. Na podstawie ustawy o reformie rolnej posiadłości
w Jeronce pow. dipnie i Zosim + pow. Rypin zostały skonfiskowane
i upaństwowione, a rodzina moja wysiedlona. Laboratorium
osiedlić się na terenie pow. dipnie, Rypin. Ja zgłosiłem się
do pracy w Lasach Państw. i zostałem skierowany przez ówczesnego
Dyrektora Lasów w Toruniu do Miłwa Lutkowo w pow. Sępólno
gdzie pracowałem do 1951 r. Jesienią tegoż roku przeniesiony
zostałem do N. dwa Jamy koło Świdwinia, gdzie pracowałem do
czerwca 1957 r. w obydwóch tych Nadleśnictwach pracowałem
jako adiunkt, gdyż jako obywatel klasowo nie mogłem być Nadleśniczym
W 1956 r. po t.w. udzielił mi czerwca 1957 r. otrzymałem awans
na stanowisko Nadleśniczego Nadleśnictwa Kłosnowo w pow.
Chejnie, w którym pracowałem do jesieni 1963 r., w którym
po czasie ze względu na rodzinny na własny prośbę przeniesiony
do N. dwa Dobrejwie K. Torunia gdzie pracowałem jako
N. em do przejścia na emeryturę w 1975 r. Przez cały okres
pracy w P.R.L. nie należałem do żadnej partii.

Toruń 6. 08. 1990 r.

H. Rantow

II. Materiały uzupełniające relacje:

1. Ramkau Andrzej

1. Notatka przygotowana dla Elżbiety Zawackiej o Andrzeju Ramkau i
Brigadzie Ramkau, napis kserokop. k. 1 5 1-2

Szanowna Pani Profesor !

W naszym Archiwum znajdują się dokumenty o działalności konspiracyjnej Andrzeja Ramlau teczka sygn. M: 330/939 Pom. i Zbigniewa Ramlau teczka sygn. : M: 328/937 Pom.

Andrzej Ramlau zmarł w 1994 r. i mieszkał w Toruniu przy ul. Spokojnej 12, natomiast Zbigniew Ramlau mieszka : ul. Ścinawska 32/1, 60-178 Poznań. Otrzymuje „Biuletyny” Fundacji.

Andrzej i Zbigniew są braćmi i synami Włodzimierza Jerzego i Czesławy Kamili z d. Brodzińskiej, właścicieli majątku ziemskiego Zosin pow. rypiński.

Andrzej Ramlau ur. 20 XI 1909 r. , zmarł 4 X 1994 r. i spoczywa w Ciechocinie. Po maturze (1931 r.) w Gimnazjum Humanistycznym w Chełmży podjął studia na wydziale leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, które ukończył z tytułem mgr inżyniera, po przerwie spowodowanej wojną, w 1946 r.

W latach 1931-1932 służył w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim, a praktykę odbywał w 31 Pułku Artylerii Lekkiej w Toruniu. Przeznaczony do rezerwy, nie uczestniczył w kampanii wrześniowej. Wybuch wojny zastał go w majątku brata Józefa w Jesionce pow. lipnowski, gdzie przebywał przez cały okres okupacji. Został zatrudniony przez Niemców jako gajowy. Żołnierz POZ- „Znak” - AK, działał na terenie Rejonu Dobrzejewice. Do konspiracji wprowadził go brat Zygmunt. Został zaprzysiężony przez Serafina Różańskiego z Rejonu II Dobrzejewice. Wiosną 1941 r. za pośrednictwem Andrzeja i Zygmunta Ramlau do konspiracji został wprowadzony Edward Dołkowski ps. „ Olek”. Andrzej Ramlau stanowisko gajowego wykorzystywał do udzielania pomocy miejscowej ludności w zaopatrywaniu się w opał, zatrudniał także zagrożonych wywózką na roboty przymusowe. Ukrywał m.in. zbiegłego z niewoli Głowackiego Antoniego, który po pewnym czasie został zameldowany w niemieckim urzędzie pracy w Lipnie jako stały robotnik leśny.. Był również gospodarzem kwatery, w której ukrywali się zbiegli z niewoli jeńcy : dwóch Anglików i trzech Rosjan. W zakresie organizowania ucieczek jeńców współpracował m.in. z Czesławem Lulińskim, który eskortował pociągiem zbiegłych jeńców z obozu w Kikole (Anglicy) do Andrzeja Ramlaua. W ukrywaniu jeńców pomagał m.in. leśniczy Jan Stetkiewicz z Leśnictwa Paliwodzizna .

Po reformie rolnej i konfiskacie rodzinnych majątków został skierowany do pracy w Nadleśnictwie Lutówko pow. Sępólno. Od jesieni 1963 r. na własną prośbę przeniósł się do Nadleśnictwa Dobrzejewice koło Torunia, gdzie był nadleśniczym do czasu przejścia na emeryturę w 1975 r.

Zygmunt

Zygmunt Ramlau ps. „Zygmunt” ur. 10.02.1919 r. jest absolwentem Gimnazjum im. M.Kopernika w Toruniu (matura 1938 r.). W 1949 r. ukończył Uniwersytet M.Kopernika, Wydział Prawno-Ekonomiczny.

W latach 1938-1939 odbywał służbę wojskową w Dywizyjnym Kursie Podchorążych Rezerwy w Brodnicy, od lipca 1939 r. służył w 63 Pułku Piechoty w Toruniu. Dn. 15 września 1939 r. w walkach pod Kutnem został ranny. Leczony w szpitalu w Gostyninie, dnia 24 października 1939 r. zwolniony, przebywał w majątku Jesionka pow. lipnowski, którego właścicielem był jego brat Józef. Gdy w ostatniej dekadzie października 1939 r. Józef został aresztowany, a majątek przeszedł pod zarząd Niemca, Zygmunt został zatrudniony jako tłumacz niemieckiego administratora. Tu pracował do stycznia 1942 r. , kiedy to przez niemiecki urząd został skierowany do pracy w majątku Moszczonno koło Kikola, gdzie pracował jako rządca majątku. Aresztowany w dniu 5 maja 1943 r. , został osadzony w K L Stutthof (nr obozowy 23 177), w którym przebywał do dnia 11° marca 1945 r. 15

Zbigniew Ramlau ps. ”Zygmunt” żołnierz Polskiej Organizacji Zbrojnej - „Znak” - Armii Krajowej do konspiracji został zwerbowany w styczniu 1940 r. i należy przypuszczać, iż należał do ścisłego grona jej organizatorów. Zaprzysiężony został do P OZ przez Serafina Rózańskiego z Rejonu II Dobrzejewice, gdzie komendantem był Stanisław Lipiński. Od grudnia 1942 r. pełnił funkcję zastępcy komendanta Obwodu AK Lipno Józefa Sadowskiego ps. ”Zagończyk”, a do czasu aresztowania w maju 1943 r. był komendantem Rejonu III Obwodu AK Lipno (Dobrzejewice, Czernikowo, Mazowsze, Nowogród).

Po ukończeniu w 1949 r. studiów w Toruniu zamieszkał w Poznaniu. Według informacji świadków, Józef Ramlau, aresztowany przez Selbstschutz w końcu października 1939 r., został zamordowany przez Niemców podczas budowy kwatery Hitlera w Kętrzynie.

Informację opracowałam na podstawie relacji znajdujących się w teczkach osobowych : Dołkowski Edward, Ramlau Andrzej, Ramlau Zbigniew, Ziółkowski Franciszek.

Z poważaniem

Elberda

31.06.2006 v.

T:U - 330/939 Pom.

Lipno

Pramlań Andrzej

V. Słarty informacyjne

h. 4

Lipno 1
A/C

Samuel Broniec -
miał kontakt korespondencyjny z Doktorami
Edwardem. Wiosną 1941 r. na przedmówce
kolei Samuela z Doktorami został zgłoszony
do ZUŻ przez starszego dyżurnego, kwater
rejonu Dobrużycze,
(z relacji Edwarda Doktorowskiego M-15)

184.

liżono
AK 9

Ramlau Andrzej

brat Zbigniewa Ramlaua mieszkał
w czasie okupacji w Jasionce, pracował jako
gajowy. gdzie prowadził szeroką działalność
plentocny - zatrudniał ukrywających się
przed okupantem, przechowywał 2 jaićców
angielskich i dwóch sowieckich
przez ZBOWID Kola Murkovo k/Poznań
ul. Ramlau Zbigniew M-328

3

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że w dniu 4.10.1994 roku zmarł po ciężkiej chorobie, opatrzony sakramentami świętymi Mój Ukochany Mąż, Nasz Drogi Tatus i Dziadek

śp. Andrzej Ramlau

lat 85

Uroczystości pogrzebowe rozpoczną się dnia 7.10.1994 r. o godz. 11.30 wyprowadzeniem z Domu Przedpogrzebowego „Cultus” przy ul. Bażyńskich, skąd trumna zostanie przewieziona do kościoła O.O. Redemptorystów na Bielcach, gdzie zostanie odprawiona msza św. żałobna. Po mszy św. pogrzeb odbędzie się na cmentarzu w Giechocinie.

Pograżona w smutku
RODZINA

41505-G

Prosimy o nieskładanie kondolencji.

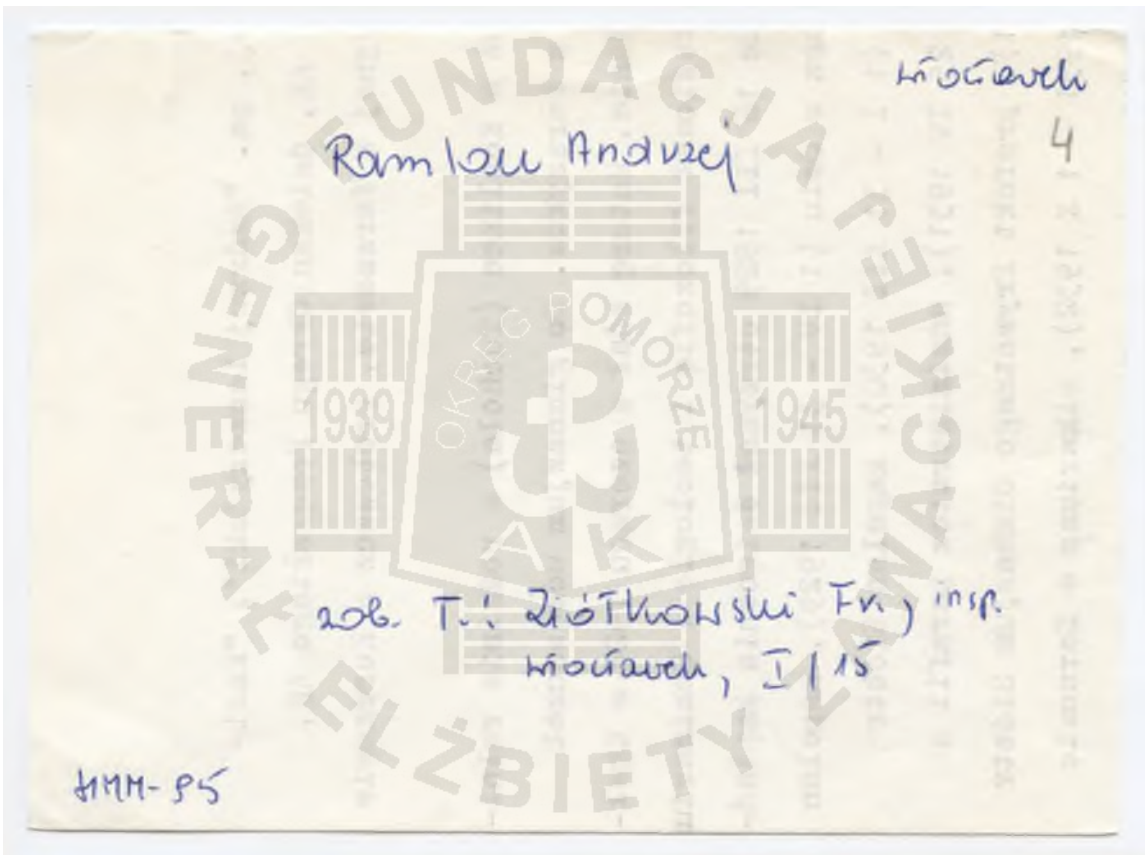
Ramlau Andrzej

Lipno
Dz. AK 4

Przez cały okres okupacji mieszkał
w Jesionce pow. Lipno; był gejemym;
zatrudniał ulrywających się, przecho-
wywał 2 jeńców angielskich i 2 sowieckich;
brat Zbigniewa; zaprowadzony przez Serafinę
Kościelnicką i brata Zbigniewa

zob. T: M-328/937 Ramlau Zbigniew,
cz. 1/1 s. 2; Imp. Włocł. 4 s. 4

938. 4/102

Ramlau Andriej

Lipno 6

302-45

Jeniy awpielsiy "wykradani"
z obazn jenieckiego w Sikode
pow. Lipno, byli następnie przes
Czesława Lubinskiego eksportowani
pociągami do Andrieja Ramlaua,
gajowego w Jostome, radiesmiatwo
Dobryjerske, pow. Lipno.

dob. Stow. biograficzny kompaniji
pomorskiej 1939-1945, Tomi
№ 194, s. 133

Bankow Andrzej

lipno 7
308-42

zob. Lipiński B., Polska
Podziemna na Sycawach...
Tomii 2008, s. 290.

NR. 1/15

price

Toruń,

M-330

AK
Lipno

††

Ramlau Andrzej

Romlau Andrzej

